

VERKIEZINGSPROGRAMMA

KIEZEN VOOR EEN GROEN EUROPA

DE GROENEN - EUROPESE VERKIEZINGEN JUNI 1994

*'Alles komt van de natuur,
Maar de natuur heeft niets te zeggen.
De Groenen kiezen voor natuur en milieu en
maken daar werk van.'*

De Groenen zijn vóór Europa, natuurlijk! Maar Europa is meer dan West-Europa, meer dan de Europese Gemeenschap, de Binnenmarkt en de Monetaire Unie. Meer dus dan het Verdrag van Maastricht. Meer dan centralisme, bureaucratie en uniformering van Brussel.

Voor De Groenen is Europa een kleurig mozaïek van natuurlijke, halfnatuurlijke en onnatuurlijke landschappen, compleet met de daarin wonende mensen: volken, staten, ethnische en culturele groeperingen (waaronder veel minderheden), ieder met hun eigen wereldbeschouwingen, religies en geschiedenissen. Al die kleine en grotere zelfstandigheden willen en moeten behouden blijven. Ze mogen niet ondergaan in de superlatieven van een grootschalige Europese eenheidsstaat.

Europa is geen vastomschreven gebied, historisch noch territoriaal. Het is geen uitgemaakte zaak waar Europa begint en eindigt, waar het hart is en waar de periferie.

Voor De Groenen staat echter wel vast dat Europa verder reikt dan de grenzen van het welvarende Westen.

Ook de Baltische staten, Polen, Hongarije, Tsjechië en Slowakije liggen in Europa. Ook Rusland, Wit-Rusland, de Oekraïne, Turkije en de meeste landen rond de Middellandse Zee kunnen er op historische gronden aanspraak op maken een deel van Europa te zijn, of tenminste van oudsher daarmee nauw verbonden of verwant.

De Groenen betwijfelen of Westerse instituties zoals de NAVO en de Europese Gemeenschap, respectievelijk voortgekomen uit de Tweede Wereldoorlog en gevormd door de Koude Oorlog, de bouwstenen kunnen zijn voor het Huis van Europa in de 21ste eeuw. Alle Europese staten en naties, groot en klein, oud of jong, moeten op voet van gelijkwaardigheid in dat Europese Huis kunnen samenleven. Die Europese samenleving moet stabiel en vreedzaam worden, democratisch, en bovenal gebaseerd op ecologische grondbeginselen.

De Groenen denken dat het CVSE-proces dat in 1975 in Helsinki is begonnen, waaraan alle Europese staten deelnemen en waarbij ook De Verenigde Staten en Canada betrokken zijn, een beter fundament kan zijn om het Europa van de 21ste eeuw op te bouwen.

VAN DE WERELD

Europa ziet zich als de navel, het centrum van de wereld. Het heeft in die wereld duizenden jaren de lakens uitgedeeld. De wereldkalender is de Europese, de wereldtalen zijn Europees.

Ook in de komende eeuw zal Europa zich graag blijven zien als het middelpunt van de wereld, het mondiale kruispunt tussen Noord en Zuid en Oost en West.

Europa heeft de wereld echter niet alleen beschaving en zegeningen gebracht. De ontdekking van Amerika door de Europeaan Columbus leidde in enkele eeuwen tot de culturele ondergang van de inheemse, indiaanse bevolking. Kolonialisme en imperialisme, liberalisme en kapitalisme gingen vanuit Europa als een plaag over de wereld. Door technische voorsprong en door de gerationaliseerde, industriële produktiemethoden van de Europeanen woeden die oude '-ismen' ook nu nog op de wereldmarkten - vaak in vermomming, maar nauwelijks minder grimmig dan in het verleden.

Markt is overal waar mensen zijn. Maar de zogenaamde 'vrije markt' is uitgevonden in Europa.

Vrij, niet alleen van veel bemoeienis van overheid en staat, maar dikwijls ook van ethische, sociale en ecologische overwegingen, van gelijkberechtiging. Welzijn en welvaart zijn echter alleen duurzaam als elk mens, ieder volk daar deel aan kan hebben. Mensen mogen niet worden uitgebuit.

Ook de aarde zelf, de natuur met al haar plantaardige en dierlijke levensvormen, moet worden beschermd tegen de exploitatiedrijf van de mens.

De natuur is op ingewikkelde en fijnzinnige wijze georganiseerd. Maar maatschappelijk en politiek hebben natuur en milieu niets in te brengen. De natuur kan geen rekeningen schrijven, geen vakbond oprichten en heeft geen stemrecht.

De Groenen willen nu opkomen voor de rechten van die natuur, vooral op politiek, parlementair en bestuurlijk terrein. Daarmee denken De Groenen ook de belangen van de mens op de beste manier te dienen, want die is voor zijn eigen overleven immers geheel op de natuur aangewezen.

De rechten van planten, dieren en mensen gaan dus hand in hand.

NATUUR

Wie erop let wat er onder de handen van de kaartenmakers van het toekomstige Europa vandaan komt, ziet een futuristisch beeld ontstaan van louter wereldsteden met steeds flitsender verbindingen daartussen.

Als mensen op een van de hoofdfassen van het geplande Europa wonen, hebben ze geluk; anders blijven ze in de marge van de ontwikkelingen, en kunnen ze niet delen in de welvaart.

Tussen de netwerken van metropolen ligt nog iets: het 'platteland', zoals stedelingen het neerbuigend plegen te noemen. Maar ze hebben er vaak geen oog voor, dat hun voedsel juist daar vandaan komt, en niet uit de supermarkt. Weinigen realiseren zich dat daar ook nog natuur voor nodig is.

Toch ligt dat voor de hand: nog nooit heeft een boer een ei gelegd, hij heeft het geraapt. Ook al die delfstoffen, waarvan wij de voorraden nu zo snel uitputten, zijn natuurproducten. Nog nooit hebben de oliemaatschappijen één druppel olie gemaakt, ze hebben die gevonden.

De mens kan alleen jagen, oogsten, slachten, kappen, delven en bouwen. De steden breiden zich als olievlekken over het landschap uit. Grote delen van Europa zijn al volgebouwd. De stad heeft het platteland en de natuur (of wat daar nog van rest) vrijwel totaal gekoloniseerd, letterlijk tot een wingewest gemaakt.

Ook het dorp heeft een stads karakter gekregen, is in feite een deel van de stad geworden.

In de stad speelt zich het moderne leven af. Daar is de economische macht geconcentreerd, en vestigt zich dus de politiek. De partijen worden geheel beheerst door stads denken en stadse belangen, het zijn allemaal 'stadspartijen' geworden.

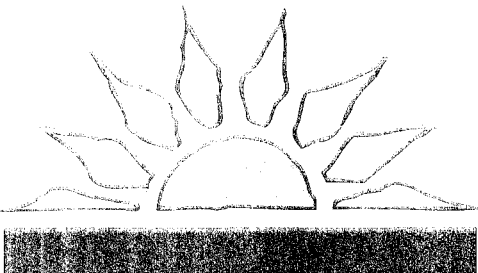
De Groenen verwerpen deze vervreemdende, van de werkelijkheid losgeraakte samenleving, die de natuur overwoekert met asfalt en beton. De natuur is er volgens De Groenen niet voor de mens om te bezitten, te beheersen en leeg te plunderen. Een maatschappij op zo'n grondslag heeft geen toekomst. En de tekenen van de ondergang van dat systeem zijn al voor ieders ogen zichtbaar, overal ter wereld. Elke dag sterven tientallen plant- en diersoorten uit. De laatste resten van de tropische regenwouden worden in hoog tempo vernietigd door ontginning. De Europese bossen gaan te gronde door zure regen. De rivieren en oceanen zijn vervuild, het leven erin is verziekt. De laatste walvissen, olifanten en neushoorns worden genadeloos afgeslacht.

Er heeft zich een wereldomspannend afbraakproces ingesteld. Overal groeien monsterlijke metropolen en wordt de natuur leeggezogen en uitgeput.

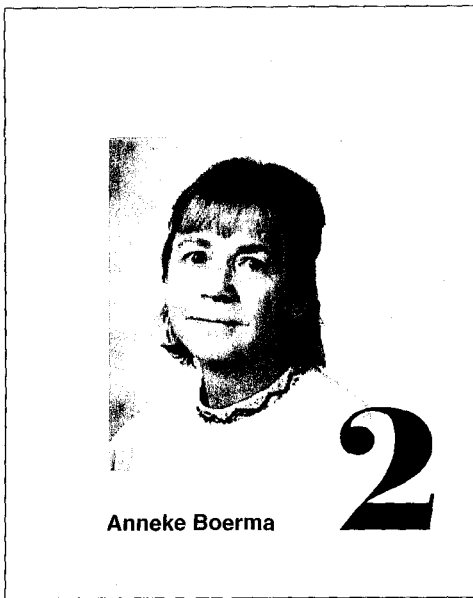
De consumptie van ons eigen werelddeel, met de Europese Unie als grootste kopersmarkt - straks met 375 miljoen mensen in misschien 16 lidstaten - ligt veel te hoog.

Meer dan 80 procent van alle grondstoffen en energie op aarde wordt opgebruikt door slechts 20 procent van de wereldbevolking, waaronder de Europeanen.

En die consumptie moet door de 'wetten' van economische groei en concurrentie dwangmatig nog zoveel verder toenemen, dat deze oneerlijke verdeling alleen maar schever kan groeien. Dat zal op korte termijn en onherroepelijk tot de ondergang van de natuur voeren, en dus tot ons eigen verderf.

STEM GROEN

Anneke Boerma

*"Respect en waardering
met elkaar voor mensen en culturen,
maar ook voor de hele schepping".*

ALS LEVENSBRON

We kunnen alleen overleven als onze materiële middelen duurzaam worden geproduceerd en eerlijk worden verdeeld over de mensheid.

Anders dan veel economen en bestuurders zien De Groenen het milieu niet enkel als een vervelend probleempje bij de productie, als een soort griep waarvan we alleen de ergste symptomen een beetje hoeven te bestrijden.

Het milieu, onze leefomgeving - uit dat woord blijkt al dat de mens zichzelf graag als het middelpunt ziet, en niet slechts als een radertje in het uurwerk van de natuur.

Copernicus en Galilei wezen er lang geleden al op dat de aarde niet het middelpunt van het heelal is, maar een deel van het zonnestelsel en de immense kosmos. Dat leidde toen tot een omwenteling in het menselijke denken.

Precies zo moet er in ons bewustzijn een ecologische omwenteling plaatsvinden: mensen kunnen zichzelf en hun cultuur niet onderhouden, maar zijn afhankelijk van wat de natuur vrijwillig aanbiedt.

Voor De Groenen is de natuur de levenschenkende bron waaraan wij ons voedsel, ons comfort, ja ons hele bestaan te danken hebben.

In een geldeconomie moeten de kosten van die duurzame verstrekking van levensvoorwaarden - zoals voedsel, kleding, huisvesting en verwarming - via de prijzen worden verhaald. Men spreekt vaak van het principe: 'de vervuiler betaalt'.

Alle kosten moeten worden doorberekend in de prijs van produkten en voorzieningen - niet alleen kosten van grondstoffen, energie en arbeid, maar ook de sociale en ecologische kosten. Het prijskaartje moet de volle waarheid spreken. En dan moet er nog een principe gelden: 'schoonmaken loont'. Mensen en bedrijven die milieuvriendelijke produkten maken, moeten ook financieel worden gesteund, zodat ze ruimschoots kunnen concurreren met de vervuilers.

In dat principe ligt het wezen van de ecologische omwenteling, die De Groenen willen.

De Groenen bezien die ecologische omwenteling niet negatief als een lastig, haast onoplosbaar probleem. Zij zien hierin juist de mogelijkheid van een positieve, gelukkig makende weldaad.

En als Europa in het hart van de toekomstige wereld wil liggen, dan toch niet als een onverschillige, steeds meer hulpbronnen aan zich trekkende economische supermacht, maar als een ecologisch en sociaal project dat zelf waarmaakt waarvoor het werft.

12 PUNTEN VOOR EEN GROEN EUROOPA

VAN EUROOPA

"Europa is meer dan het Verdrag van Maastricht, meer dan een perfect geconstrueerde machine", zei president Vaclav Havel op 8 maart 1994 in Straatsburg.

Het waren de Europese Groenen die daarop begonnen te applaudisseren. Want De Groenen beseffen al lang, dat de geest van Europa niet in een supermacht of supermarkt te vangen is. Onze cultuur - de geest van alle mensen die hier thuis zijn of er hun toevlucht zoeken - is veel rijker aan verscheidenheid. Geen burger, geen regio, geen staat is aan een andere gelijk. De een mag echter nooit aan de ander onderworpen worden. En gelijkberechtiging betekent ook nimmer gelijkjochaling.

Voor De Groenen is Europa een mozaïek waaraan geen steentje mag ontbreken, anders verliest het veel van zijn waarde. Europa is bovendien een mozaïek dat leeft en beweegt, en niet ophoudt zijn eigen verhaal te vertellen. Europa is de toekomst, gebouwd op de fundamenten van het verleden.

Veel Groenen zijn geboren na Hitler en Stalin, na Auschwitz en de Goelag. Elke bewuste burger weet uit de eigen Europese geschiedenis - tot op de dag van heden, tot de verschrikkingen van de oorlog in Bosnië - waartoe mensen bereid en in staat blijken, hoe snel een groep mensen, een maatschappij kan verworpen tot monster, en hoe moeizaam de weg naar de menselijkheid doorgaans teruggevonden wordt. Maar menselijkheid, humaniteit dient de inhoud en de grondwet te zijn van een eenwordend Europa. Onze taal verbindt 'humaan' direct met 'humus', menselijk handelen met al het aardse leven.

Daarop is ook dit Groene programma voor Europa gebaseerd.

Miny ten Den

*Een Europa waar het om mensen gaat,
dat instaat voor delen van geld, van goed, van werk.
Dat is natuurlijk werken aan een Groene economie.*

De Groenen hebben geen Verenigde Staten van Europa voor ogen, geen Europese superstaat. De historisch gegroeide nationale staten zijn en blijven de stof waaruit de Europese eenwording moet groeien. De lidstaten moeten hun soevereiniteit behouden, met eigen grondwet, staatshoofd, kabinet en parlement.

Europa zal elementen van zowel een bondsstaat als een statenbond in zich moeten combineren, naar een model waarvan niemand nog een definitieve blauwdruk heeft.

Een verenigd Europa is geen doel op zich, maar een middel tot een doel. Dat doel is een ecologische, sociale, democratische, stabiele en vreedzame samenleving van staten, volken, regio's, van alle burgers op het continent.

Zo kan Europa een veelkleurige gemeenschap van vrede worden, in plaats van een brandhaard van conflicten.

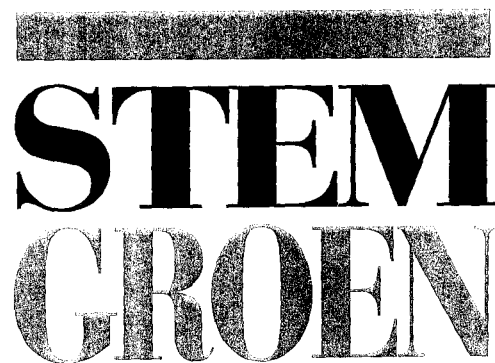
Zo'n eenwordend Europa moet openstaan voor democratische staten waarvan de burgers in meerderheid, in vrijheid, in het volle bezit van hun mensen- en volkenrechten willen toetreden.

De Europese Unie is geen ideaal model dat zich alleen maar steeds verder hoeft uit te breiden.

Sinds de vorige Europese verkiezingen in 1989 is de Berlijnse Muur gevallen. De communistische regimes in Midden- en Oost-Europa zijn ingestort.

Dat is voor West-Europa echter geen reden tot zelfgenoegzaamheid. Een staat kan instorten, maar ook een markt. Al eerder deze eeuw maakte het westerse handelsliberalisme zijn beloften niet waar: recessie leidde in de jaren '20 tot depressie, en daaruit kwamen twee totalitaire machten voort: het communisme van Stalin en het nationaal socialisme van Hitler.

Ook West-Europa, het rijke Europa van de gemeenschappelijke markt, moet een ingrijpende perestrojka ondergaan, willen we de dreigende ecologische en sociale instorting voorkomen. Het is een goede zaak als toetredende staten uit Midden- en Oost-Europa hun eigen, diep in de historie gewortelde rijkdom aan ervaringen kunnen inbrengen in het proces van eenwording.

Democratie

De Groenen zien hun ecologisch en sociaal project onlosmakelijk verbonden met democratie. De burgers zijn de dragers van Europa, niet omgekeerd. En de burgers wonen thuis, in hun gemeente, regio, land. Daar moet de democratie geworteld zijn. Daar hoort ook economisch zelfbeheer bij, zelfvoorziening en waar mogelijk zelfredzaamheid. Wat thuis voorhanden is, hoeft niet van ver te komen. Belastingen moeten voor een groter deel onder regionaal en lokaal beheer blijven, ze worden daar immers ook opgebracht.

Elke politieke democratie kent drie instituties: een wetgevend parlement (de rechtstreeks gekozen vertegenwoordiging van de burgers), een uitvoerende raad van ministers en een onafhankelijk beroepsorgaan, een hoogerechtshof. De Europese 'staatsinrichting' is nog wat ingewikkelder, en in zijn huidige vorm nog niet geheel bevredigend. Aan het Europese parlement moeten de volle wetgevende, controlerende en budgettaire bevoegdheden worden toegekend. Het Europese 'kabinet', de Europese Raad, is nu een conclaaf van regeringsleiders, ministers met een staf van diplomaten en bureaucraten, die aan geen parlement verantwoording behoeven af te leggen. Dat is ongewenst. De Raad moet het tweede wetgevende lichaam in de Europese Unie worden, een senaat voorafgegaan door het parlement. De Europese Commissie moet de rol spelen van uitvoerend orgaan, eveneens gecontroleerd door het parlement. Het Hof van Justitie moet over de volle rechtsprekende bevoegdheid beschikken, terwijl voor de financiën de Rekenkamer aansprakelijk moet zijn. Een Ombudsman moet voor klachten van elke burger in de Europese Unie toegankelijk zijn.

'Democratie' betekent: 'volksmacht'. De Europese Unie omvat niet slechts één staatkundig volk, maar vele naties en gemeenschappen. Dat is goed zo. Alle burgers samen moeten hun afgevaardigden naar het Europese parlement kiezen, volgens hetzelfde proportionele kiesstelsel. Daarnaast is er de Raadgevende Kamer of het Comité van de regio's, waarvan de leden in elke regio worden gekozen. Dit Comité is onlangs in Brussel geïnstalleerd, met gekozen afgevaardigden uit de regio's van de Europese Unie. De bevoegdheden van dit Comité moeten echter nog worden vastgesteld.

Het Europese parlement moet na de verkiezingen zijn werk voor een Europese Grondwet voortzetten, in samenwerking met de parlementen van de lidstaten. De Europese Unie moet worden gebouwd op het beginsel van de 'subsidiariteit'. De Groenen verstaan dit zo, dat de Europese Unie alleen bevoegd is te beslissen over zaken die lokaal, regionaal of nationaal niet (behoorlijk) beslist kunnen worden. Subsidiariteit wil echter niet zeggen dat de Europese Unie bevoegdheden afstaat aan individuele lidstaten, regio's of lokale gemeenschappen. Omgekeerd worden door de lagere bestuurlijke eenheden ook geen zaken aan de Europese Unie gedelegeerd die zij zelf afdoende kunnen regelen, of alleen onder duidelijke voorwaarden.

De Groenen zijn voor toetreding van nieuwe lidstaten tot de Europese Unie, als de inwoners zich daar bij referendum voor uitspreken.

De Groenen menen echter dat de akkoorden, die gesloten zijn met Noorwegen, Zweden, Finland en Oostenrijk, in ecologisch, sociaal en democratisch opzicht een verslechtering voor die landen betekenen. De Europese Unie zou eerst intern moeten veranderen. Het Europese parlement dient daartoe de voorwaarden te scheppen.

Burgers

Het Verdrag van Maastricht formuleert voor het eerst het begrip 'burgerschap' van de Europese Unie. Maar dat gebeurt helaas op restrictieve wijze.

De Groenen willen het Europese burgerschap openstellen voor iedere bewoner van Europa. Onder de 375 miljoen burgers van de Europese Unie zijn 9 miljoen mensen uit andere landen dan de 16 lidstaten, maar met een legale verblijfsvergunning. Zij behoren het volle recht te hebben op gezinsvereniging, huisvesting, scholing, werk en sociale voorzieningen.

Het recht op asiel moet in de Europese Unie en in elke lidstaat een grondrecht blijven. Om ecologische en sociale redenen moeten we echter een scheiding durven maken tussen vluchtelingen die uit pure nood hierheen komen, en mensen die hier alleen welvaart willen opbouwen. Vluchtelingen uit landen waar oorlog heerst, of uit rampgebieden, kunnen hier altijd een plaats vinden. Maar economische vluchtelingen en immigranten uit veilige gebieden kunnen hier voorlopig niet langdurig worden opgevangen. De daarbij gehanteerde criteria en procedures moeten helder, eenduidig en controlebaar zijn. Het recht op hoger beroep moet gehandhaafd blijven.

De burgers in de Europese Unie moeten leren medeburgers van andere culturen, ethnische afkomst, religie enzovoorts te zien als een verrijking van onze samenleving. Discriminatie op grond van ras, religie, geslacht, seksuele voorkeur of welke grond dan ook moet worden voorkomen door scholing en voorlichting. Discriminatie moet scherp worden vervolgd.

Justitiële instellingen zoals Interpol moeten controlebaar zijn, in laatste instantie ook voor het Europese parlement. De Groenen wijzen het Schengen-accord af, omdat het niet is gesloten binnen de Europese instituties en omdat het is onttrokken aan de parlementaire zeggenschap. Het Schengen-regiem maakt de weg vrij voor een Europese politiestaat en leidt niet tot vrij verkeer van personen.

Ook de vrouwen binnen de Europese Unie dienen alle individuele, daadwerkelijke rechten te hebben op zelfbeschikking, gelijke behandeling en gelijke kansen in zowel het publieke als het particuliere leven.

Het drugsbeleid zal in de Europese Unie des te effectiever blijken naarmate het minder repressief is, en meer curatief en preventief.

De Groenen zijn voorstander van het vrijgeven van de handel in soft drugs, omdat de criminele handel op die manier kan worden gebroken. Hulp en afkickprogramma's voor verslaafden aan hard drugs moeten intensiever worden aangepakt.

Ecologisch Europa

Hier ligt de voornaamste en meest urgente opdracht voor de toekomst van Europa: de ommekeer naar een ecologische leefwijze. De burger heeft op dit punt een individuele, eigen verantwoordelijkheid, maar kan in de praktijk vaak niet meer dan ondergeschikte keuzes maken. De grote beslissingen vallen op de markt en in de politiek. Dat moet veranderen.

In het Verdrag van Maastricht en het Witboek van de Commissie voor nieuwe werkgelegenheid is in elk hoofdstuk sprake van de noodzaak tot nieuwe economische groei door verscherpte concurrentie - vooral met de Verenigde Staten, Japan en de Aziatische 'tijgers'. Voor De Groenen zijn dit geen natuurwetten van de economie.

Zij zien meer in concurrentie op het gebied van milieuvriendelijke ondernemen en de handhaving van de hoogst mogelijke milieustandaards. Het kan niet langer gaan om een Bruto Nationaal Produkt van de Europese Unie en van haar lidstaten, maar er moet gestreefd worden naar een zo hoog mogelijk 'Sociaal-Ecologisch Produkt'. In een ecologische conversie van de economie, van productie, distributie en consumptie, zullen alle prijzen de volle sociale kosten (arbeid) en ecologische kosten (milieuschade en beslag op grondstoffen en ruimte) waarheidsgetrouw moeten weerspiegelen.

De Groenen willen de Europese Unie houden aan de verdragen van de UNCED, in 1993 getekend in Rio de Janeiro - op de eerste plaats Agenda 21 - het Klimaatverdrag en het Verdrag voor het Behoud van Biodiversiteit. Daarbij hoort een nieuwe GATT-ronde (WTO) met sociaalecologische doelstellingen en democratische procedures, op basis van de bevolkingsaantallen en de sociaalecologische noden en prioriteiten van de lidstaten.

Ecologische conversie begint met het instrument 'de vervuiler betaalt': ecotax, sociotax, btw enz. Maar er moet ten spoedigste worden overgeschakeld op het principe 'betalen dat niet wordt vervuild'. Dat betekent een omkering van achteraf-betrafen naar vooraf-belonen, van curatief naar preventief handelen. Met de eindige reserves van de natuur kan zo zuiniger worden omgesprongen. Met de reproduceerbare middelen kan zo herstellend en duurzaam worden gewerkt.

In een 'Europees Milieu Plan', hand in hand met een 'Europees Energie Spaarprogramma', dienen alle emissies binnen 40 jaar met 70 tot 90 procent te zijn gereduceerd. De CO₂-uitstoot moet in 2010 met 50% zijn verminderd, vergeleken met 1994. Giftige stoffen mogen niet meer in de natuur terecht komen. Afval is geen handelsprodukt, afval moet worden voorkomen en opnieuw gebruikt. De productie van CFK's, die de ozonlaag aantasten, moet worden gestaakt. Fosfaten en nitraten - voedingsstoffen in de landbouw - mogen niet meer uitspoelen naar het drink- en grondwater. SO₂ en ammoniak mogen de bossen niet langer verzuren. Lawaai en smog moeten in 2000 met 90% zijn gereduceerd.

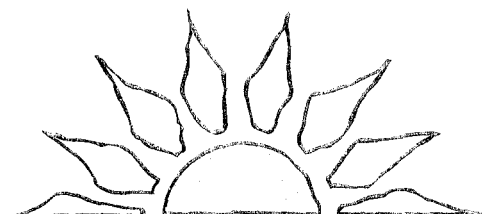
Sociaal Europa

Europa is geen eiland voor de bevoorrechten. Zo mag de Europese Unie niet zijn bedoeld, en zo is ook de huidige werkelijkheid niet. Vandaag zijn minstens 820 miljoen mensen - 30 procent van de wereldbevolking - werkloos. De ILO-statistieken zeggen dat het in feite nog veel erger is. In de Europese Unie zijn 20 miljoen geregistreerde werklozen, maar mogelijk is het echte aantal wel tweemaal zo hoog. In de EU leven 50 miljoen mensen onder de armoedegrens, burgers van het rijkste handelsblok ter wereld!

Voor De Groenen is er een directe samenhang tussen uitbuiting van mensen en overbelasting van de natuur. In de Europese Unie ziet men een snelle verscherping van de sociale en ecologische tweedeling. Beide moeten gelijkelijk worden bestreden.

Ecologische conversie, ook wel eco-ontwikkeling genoemd, zal veel nieuw werk scheppen: bij de opbouw van ecologische bedrijfstakken en productie-methoden, en ook in de sectoren energie, machine- en apparatenbouw, verkeer en vervoer, consumptie, toerisme, enzovoort. Tegelijk dient het werk opnieuw - en eerlijker - te worden verdeeld, met deeltijdbanen, vervroegde uittrading en een vierdaagse werkweek van 32 uur voor werkenden in loondienst.

De Europese Unie moet de regio's in sociaal opzicht op een gelijk niveau brengen. De Structuurfondsen, Sociale en Regionale Fondsen en het Cohesiefonds moeten daartoe in één fonds worden verzameld. Er moet niet gestreefd worden naar grootschalige en prestigieuze infrastructuurprojecten, maar naar sociaalecologische innovatie, die vaak lokaal en kleinschalig van opzet is. Het scheppen van werk moet worden bevorderd, vooral in milieuvriendelijke sectoren. Er kunnen veel banen worden gecreëerd door de overschakeling op ecologische produktiemiddelen en producten, vooral in landbouw, industrie

en verkeer, maar ook in sectoren als informatie, onderwijs en voorlichting.

Energie-intensieve bedrijvigheid moet daarentegen hoger worden belast. De belastingdruk moet worden verlegd van arbeid naar produkt. Sociale en ecologische dumppraktijken, het wegbrengen van ons afval naar arme landen en het laten verrichten van ongeschoolde arbeid in lage-lonenlanden moeten respectievelijk worden verboden en zwaar belast. Bij het werk horen permanente scholingsfaciliteiten.

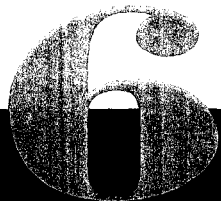
Elke burger in de Europese Unie heeft recht op een minimum-inkomen, gerelateerd aan de levensstandaard van land en regio. Onvolledige werkgelegenheid mag mensen niet afhankelijk maken van staatskassen en loket- en controlebureaucratie, daarom kiezen De Groenen voor een gegarandeerd basisinkomen.

Een periode van sociale dienstbaarheid voor jongeren, op vrijwillige basis, kan veel maatschappelijke scholing en betrokkenheid opleveren.

Daarbij moet een belangrijke plaats worden ingeruimd voor onderhoudswerkzaamheden aan natuurgebieden, omdat met name de particuliere beheersinstanties nu vaak over te weinig geld en mankracht beschikken om hun terreinen optimaal te verzorgen.

Verder kan gezocht worden naar taken in de sfeer van opsporing van milieudelicten.

Vooraf ouderen moeten in Europa de welverdiende vruchten kunnen plukken van hun jarenlange arbeid. Inkomsten en voorzieningen voor ouderen moeten worden verbeterd in plaats van afgebroken.

Landbouw

Bij de ecologisering van de economie beginnen De Groenen bij de primaire sector: die van de land- en tuinbouw, de veehouderij en visserij, met andere woorden: de algehele voedselvoorziening.

De Groene Fractie in het Europese parlement is het verst gevorderd met het uitwerken van een Europees beleid voor extensieve, biologische, duurzame voedselproductie.

De zgn. MacSharry-hervorming is gericht op de GATT-liberalisering van de Uruguayronde. De voedseloverschotten van de rijke landen (vooral graan, oliezaden, zuivel en vlees) worden al of niet met subsidies op de wereldmarkt gedumpt, zodat voor deze agrarische produkten onderprijzen gelden waarvoor de 'gerationaliseerde' landbouwbedrijven in eigen land al niet kunnen produceren, laat staan de kleinere boeren in welk ander werelddeel dan ook.

De Europese Unie is sinds de jaren '70 producent van overschotten. In werkelijkheid echter is de EU een importeur van voedsel, vooral van - onderbetaalde - veevoermineralen uit de Derde Wereld.

Volgens De Groenen is de biologische landbouw de normale en enig duurzame vorm van landbouw. De landbouw moet daarom zo snel mogelijk omschakelen op een biologische bedrijfsvoering.

Er is op die manier ook ruime werkgelegenheid te scheppen in de landbouwsector. Daarbij zal ook aandacht moeten worden besteed aan de teelt of het fokken van talloze 'ouderwetse' rassen van planten en dieren, die thans zeldzaam zijn geworden; deze vertegenwoordigen een belangrijke culturele erfenis en verdienen bescherming.

De mensheid is aangewezen op een grote genetische diversiteit.

De Europese Unie moet gaan produceren voor de interne behoefte, voor de vraag van de burgers naar goed, gezond, veilig voedsel in voldoende hoeveelheden. Dat is de markt van een verantwoorde vraag naar een verantwoord aanbod.

De markt en de kwaliteit moeten de prijs bepalen, en daarin moeten de sociale en ecologische kosten volledig zijn doorberekend.

De boeren moeten voor basishoeveelheden produkt een gegarandeerde, hogere prijs ontvangen, zodat ook de kleinere bedrijven het hoofd boven water kunnen houden.

De Europese Unie moet stoppen met de interventie, opkoop, opslag en dumping van landbouwprodukten op de wereldmarkt. De financiële besparingen die dat oplevert kunnen de bovengenoemde, stapsgewijs opklimmende prijsgaranties mogelijk maken.

De Europese Unie blijft een open markt, maar voor produkten die worden ingevoerd worden 'buitengrensprijzen' berekend, zodat deze produkten qua prijs en kwaliteit kunnen concurreren met de produkten van de boeren in de EU.

Zo moeten ook boeren in Oost-Europa en in de Derde Wereld door een kostendekkende prijs in staat worden gesteld duurzaam te produceren voor een fatsoenlijk inkomen.

Die buitengrensprijzen zijn importprijzen die boeren en boerinnen in staat stellen duurzame ecologische produkten tegen een kostendekkende prijs op de Europese markt af te zetten.

Zolang daarvoor in GATT- en WTO-verband nog geen regels en garanties bestaan, kan de EU werken met importheffingen die moeten terugvloeien naar de landbouwers in de betrokken landen.

De regionale en lokale voedselmarkten dienen zo veel mogelijk zelfvoorzienend te worden. Lange transportwegen moeten worden vermeden. Dieren moeten alle naar hun aard en gedrag verantwoord worden gehouden.

Dierproeven worden in principe verboden en moeten worden vervangen door nieuwe testmethoden, zoals weefselkweekmethoden. Alleen waar absoluut geen alternatieven beschikbaar zijn, kunnen onder de strengst denkbare voorwaarden speciale ontheffingen worden verleend, en daarbij moet wel in hoofdzaak aan urgent medisch onderzoek worden gedacht.

Jacht op wild dient geen sport te zijn, maar moet worden beperkt tot faunabeheer. Alleen als het noodzakelijk is worden hiervoor vergunningen afgegeven.

De landbouw heeft altijd ook andere dan voedselprodukten geleverd, bijvoorbeeld wol, leer, hout, katoen en linnen.

Ook hiervoor moeten bij ecologische productie kostendekkende prijzen worden betaald. Ook hier moet de Europese Unie primair in de eigen behoeften voorzien.

Zomin als ons vee in feite in de Derde Wereld mag vreten, zomin mogen grondstoffen voor 'groene' benzine (bioethanol, die in het geheel niet milieuvriendelijk is) uit de Derde Wereld voor lage prijzen worden ingevoerd.

Ontwikkelingslanden moeten allereerst hun landbouw kunnen opbouwen voor de eigen markt, de voedselbehoeften van de eigen bevolking.

Hun exportprodukten zoals koffie, hout en bananen zijn er niet om de schulden aan het rijke Noorden af te betalen, maar de boeren in de arme landen moeten voor hun produkt (dat vaak van ecologische kwaliteit is!) een sociaal en ecologisch kostendekkende prijs ontvangen, naar het voorbeeld van de Max Havelaarkoffie.

Voor de visserij van de Europese Unie gelden dezelfde sociaalecologische grondregels als voor de landbouw.

De kleinschalige, ambachtelijke kustvisserij van verse produkten moet worden beschermd tegen de dump-import van diepgevroren vis, gevangen met industriële trawlers.

De capaciteit van de laatste moet veel drastischer worden beperkt: de toegestane vangstmethode en quota moeten naar de hoogste ecologische standaard worden vastgesteld. De Europese Unie moet geen verdragen meer sluiten met regeringen van ontwikkelingslanden over de aankoop van vangstrechten, maar moet de eigen ambachtelijke visserij van deze landen helpen bevorderen.

De industriële vismeelverwerking voor veevoer heeft rampzalige ecologische gevolgen en moet daarom onmiddellijk worden gestaakt.

Er moet ten spoedigste een nieuwe GATT-ronde (WTO) worden gestart, waarbij de sociale en ecologische grondrechten en maatregelen voorop staan. Door zelf op sociaalecologische basis in de eigen landbouw en visserij orde op zaken te stellen, kan de Europese Unie van haar handelspartners hetzelfde eisen.

Energie

De Groenen vinden dat het energieverbruik in de Europese Unie in 2010 met 40% moet zijn verminderd, ten opzichte van 1994.

De helft van die besparing moet komen uit beperking van activiteiten die energie kosten, de andere helft uit gebruik van energiezuiniger apparatuur. Ook moet gestreefd worden naar een snelle omschakeling van energiewinning uit fossiele (ook nucleaire) brandstoffen op winning uit duurzame en

vernieuwbare bronnen zoals windmolens, zonnecellen, aardwarmte- en biogasinstallaties.

Deze doelstelling moet worden vastgelegd in het in 1996 te herziene Verdrag van Maastricht en in een Europees Energie Charter. Alle energieprogramma's en onderzoekfondsen moeten daaraan worden aangepast.

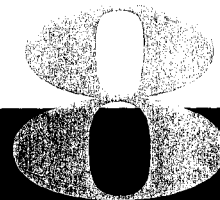
De Europese Unie moet besluiten tot definitieve stopzetting van het gebruik van kernenergie. Alle kerncentrales moeten dicht, ook in de Oosteuropese landen, die daartoe financieel moeten worden ondersteund.

Vrijkomende gelden moeten worden besteed aan onderzoek en produktie van vernieuwbare energie, zowel binnen de Europese Unie als in Oost-Europa en de landen van de Derde Wereld. Kernfusietechnieken moeten niet worden ontwikkeld ten koste van het onderzoek naar hernieuwbare energiebronnen. De produktie van plutonium moet worden gestaakt.

Het non-proliferatieverdrag moet in 1995 worden verlengd en in bovenstaande zin aangepast, en in diezelfde zin moet ook het Euratomverdrag worden herzien. Het Europese parlement moet daarvoor de volle legislatieve en controlerende bevoegdheid krijgen.

Het gebruik van eindige, fossiele brandstoffen moet sterk in prijs worden verhoogd, middels ecotax-heffingen. De uit deze ecotax verkregen gelden moeten volledig worden besteed aan het onderzoeken en opzetten van milieuvriendelijke alternatieven.

Stroomwinning moet kleinschaliger worden. De afstand van de winplaats tot de gebruiker moet sterk worden verkort. Particuliere producenten van windenergie moeten voor een redelijke prijs kunnen leveren aan het publieke net.

Industrie

De ijver van een ieder die ecologisch produktiemiddelen en produkten ontwikkelt en op de markt brengt, moet worden beloofd. De beloning moet plaatsvinden in de sfeer van concurrentiesteun op een markt die gebaseerd is op ecologische produktiekosten.

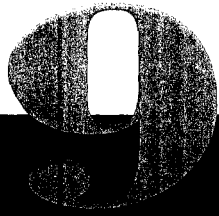
Op die manier zullen geheel nieuwe bedrijfstakken ontstaan, en worden oude vernieuwd. Recycling (hergebruik) van afval moet normaal worden, evenals reparatie en re-manufacturing van oude machines, apparaten en vervoermiddelen. Lokale produktie moet overal een terugkerend verschijnsel worden, zodat op de (sterk gestegen) transportkosten kan worden bespaard.

De Europese Unie zal regelingen moeten treffen voor bespoediging en begunstiging van deze ecologische conversie van de industrie op de markt. Zelf moet de EU stoppen met gevaarlijke en te dure technologieën zoals kernfusie, wapentechnologie en chloorchemie.

Deze ingrijpende 'industriële revolutie' met behulp van ecologische technische innovatie zal veel nieuwe arbeidsplaatsen scheppen. Consumenten moeten alle nodige informatie krijgen over de productiewijze, de samenstelling en de ecologische kwaliteit van het produkt.

Daarvoor moeten op EU-niveau etiketbeschrijvingen en ecokeurmerken worden ingevoerd.

STEM GROEN

Verkeer

Het noodzakelijke afkicken van de heersende mobiliteits-verslaving vergt een ingrijpende cultuuromslag, die met beleidsmaatregelen moet worden gestimuleerd.

Voor een ecologische reconstructie van verkeer en vervoer moeten de kosten sterk worden verhoogd, allereerst via de brandstoffen. Ten opzichte van 1994 moet kerosine 20 maal zo duur worden, diesel 5 maal en benzine 3 maal, alles voor het jaar 2000.

Van het weg- en luchtvervoer zal moeten worden overgeschakeld op spoor- en scheepstransport.

Vrachtauto's kunnen alleen nog voor korte afstanden worden ingezet. Het goederenverkeer moet minstens worden gehalveerd. Dat kan zonder al te grote problemen als lange transportroutes worden vermeden door lokale productie en reparatie.

De Europese Unie moet in verband daarmee ook afzien van de geplande aanleg van 12000 kilometer nieuwe autoweg.

De hoge-snelheidstrein (HSL of TGV) mag niet worden ingevoerd of - waar hij al rijdt - worden uitgebreid.

In plaats daarvan moet het lokale en regionale treinverkeer sterk worden verbeterd. Nachtvluchten moeten worden verboden, lokale vluchten (waarvoor de trein een goed vervangingsmiddel is) moeten zwaar worden belast.

Alle wegverkeer moet aan forse snelheidsbeperkingen worden gebonden.

Door de algehele vermindering van het autoverkeer kan de veiligheid op de weg aanzienlijk worden verhoogd, zodat een eind komt aan de moreel onaanvaardbare sterfte door verkeersongevallen (in de EU thans 50000 doden per jaar). Voetgangersgebieden en het net van voet- en fietspaden moeten lokaal en regionaal sterk worden uitgebreid.

Monetaire Unie

Het Verdrag van Maastricht wil één munteenheid. De Groenen wijzen een dergelijk ecu-dogma af. De wereld moet niet door geld geregeerd worden, maar door behoeften, rechten, talenten en krachten van mensen.

Een door de sterke munten (vooral de D-mark) afgedwongen monetaire eenheid dreigt het omgekeerde te bereiken: nieuwe splitsingen in Europa, nog versterkt door recessie.

Splitsingen - niet alleen tussen rijke en minder rijke landen en regio's binnen de Europese Unie, maar ook tussen West- en Midden- en Oost-Europa.

Monetaire stabiliteit en betrouwbaarheid is nodig.

Inflatie betekent sociale afbraak. Maar ook anti-inflatiepolitiek kan zeer sociaal zijn. Ook in een Monetaire Unie zullen nationale munten nog geruime tijd blijven bestaan.

De munt is niet alleen symbool van nationale identiteit en soevereiniteit - wat niet hetzelfde is als nationaal chauvinisme - maar de eigen muntbevoegdheid stelt regeringen en nationale centrale banken ook in staat de eigen economie op de internationale markten enigszins te reguleren, onder andere ten aanzien van import en export.

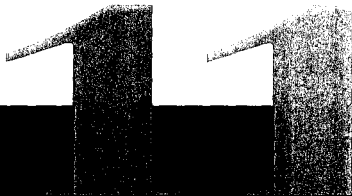
De Groenen stellen dat bij de herziening van het Verdrag van Maastricht in 1996 nieuwe criteria moeten worden geformuleerd. Sociale en ecologische criteria dienen voorop te staan. Economieën moeten geleidelijk naar elkaar toe kunnen groeien.

Eén Centrale Munt en Centrale Bank zijn niet de start maar het sluitstuk van zo'n proces. Geld is geen doel op zich bij uitwisseling van waren van ongelijke waarde. Het heersende vrije verkeer van kapitaal is totaal uit de hand gelopen.

Schattingen geven aan dat per dag ongeveer 3000 miljard dollar rond de aarde raast, van beurs naar beurs, van de ene bankrekening naar de andere. Dat is 93% van alle huidige markthandelingen.

Deze speculatiestromen staan los van arbeid en behoeften, goederen en diensten van of voor mensen. Ze zijn ook voor de fiscus steeds moeilijker te volgen. Er zal controle moeten komen op de kapitaalstromen.

Als de valuta van landen in Midden- en Oost-Europa wisselbaar zijn geworden, dient met hen geleidelijk een geïntegreerd monetair stelsel te worden opgezet. Monetair beleid mag geen machtsmiddel van de rijke landen zijn, maar moet dienen als bemiddelingsstelsel tussen allen.

Verschillen tussen Noord en Zuid

Spreek je over het Zuiden, dan spreek je over schulden.

Er wordt moeilijk gedaan over gedeeltelijke kwijtschelding. Bedrijven kunnen failliet gaan, regeringen niet; zij blijven dus in de greep van de geldschietters en hun aflossings- en rente-eisen.

Niemand spreekt over herstelbetalingen voor de eeuwen van uitbuiting, die vandaag in alle hevigheid doorgaat.

Dit zijn structurele processen waarop individuele burgers geen greep hebben. Ze kunnen alleen via internationale politieke besluiten worden rechtgezet.

Elke dag worden er enorme bedragen aan aflossing overgemaakt van schuldenlanden naar banken in de Europese Unie, de Verenigde Staten en Japan.

De netto kapitaaloverdracht van Zuid naar Noord bedraagt 50 miljard dollar per jaar (cijfers van de VN). Elke dag grijpen de armoede, de honger, de werkloosheid, ziekten en de uitputting van de natuur verder om zich heen in de wereld.

De gulzigheid naar geld- en consumptiegroei in het Noorden kent geen grenzen. De wereldtafel staat steeds schever; steeds onrechtvaardiger wordt de verhouding tussen wat het Zuiden ontvangt voor zijn arbeid, investeringen, grondstoffen en producten en wat het aan het Noorden moet betalen voor schulden en onmisbare produktiemiddelen en goederen.

Enkele landen proberen met enig succes de dans te ontspringen door zelf deel te worden van het harde kapitalistische systeem - het meest de Aziatische 'tijgers'. Midden- en Oost-Europa worden gedwongen snel over te schakelen op het westerse marktsysteem.

En de armste landen worden zelfs door het IMF en de Wereldbank gedwongen 'aanpassingen' aan de markteisen van het Noorden te volvoeren, méér te exporteren voor lagere prijs en de protecties van het Noorden te respecteren - wat ze op jaarbasis een verlies van nog eens 450 miljard dollar bezorgt, aldus de VN.

De wereldmarkt is zeer mobiel geworden. Producten worden gemaakt waar de lonen het laagst, sociale voorzieningen het slechtst en milieuvorschriften het zwakst zijn. Staten worden gedwongen tot een concurrentie op leven en dood om de aantrekkelijkste vestigingsvoorwaarden te kunnen bieden. Volgens De Groenen is dit wereldmarktsysteem moreel, sociaal en ecologisch onhoudbaar.

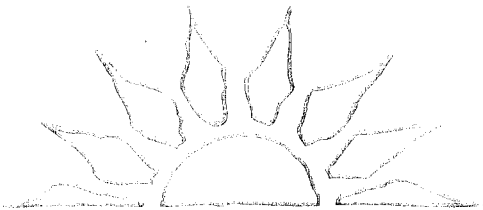
Ontwikkelingshulp is nu vaak niet meer dan 'een spiering, uitgeworpen om een kabeljauw te vangen': er wordt iets gebracht om veel meer te kunnen halen. Ontwikkelingshulp is bijna gereduceerd tot noodhulp.

Wij, in het rijke Noorden, sussen graag ons geweten door lefdadige inspanningen, maar die schieten altijd te kort. Er moet op een fundamenteel andere wijze met het mechanisme van de wereldmarkt worden omgegaan, willen we de problemen in de Derde Wereld werkelijk kunnen oplossen.

De Groenen zijn van mening dat juist het Noorden moet worden ontwikkeld, maar dan in ecologische zin. Hier moeten de niveau's en methoden van productie en consumptie worden omlaaggebracht. Daarmee moeten de mondiale

instituties die na WO II zijn opgericht eindelijk een begin maken. In 1995 bestaan de Verenigde Naties en het IMF (Bretton Woods) 50 jaar. De Groenen eisen:

- * regulering van de transnationale geldmarkten, door vermogens- en speculatiebelasting, alsmede strijd tegen belastingvlucht;
- * sociale en ecologische kostprijzen voor producten uit het Zuiden die zo gelijkelijk in prijs en kwaliteit kunnen concurreren tegen die van het Noorden;
- * transnationale concerns wordt het onmogelijk gemaakt verborgen valuta-, prijs- en belastingmanipulaties uit te voeren; hun verslagen moeten ook financieel transparant zijn;
- * het IMF wordt omgevormd tot een democratische Centrale Wereldbank; het scheidt een neutrale wereldmunt;
- * er vindt volledige kwijtschelding plaats voor de schulden in het Zuiden, zoals ook bij bedrijfsfaillissementen gebruikelijk is, en de risico's daarvan komen ten laste van banken en geldleners;
- * er komt een belasting op overschotten van producten en kapitaal, die de rijke landen dumpen op de wereldmarkt; deze heffing moet een sociale en ecologische bestemming krijgen.
- * de GATT (WTO) wordt omgevormd tot een democratisch en bovenal eerlijk handelstelsel waarin sociale en ecologische behoeften op de eerste plaats staan.

Gemeenschappelijke veiligheid

Europa heeft in deze eeuw twee wereldoorlogen ontkend, en daaruit voortkomend de Koude Oorlog. Sinds de vorige verkiezingen voor het Europese parlement in juni 1989 is de Muur gevallen en de Koude Oorlog beëindigd. Voorgoed? Of voorlopig? Zo veel oude en nieuwe, kwade en goede krachten doen zich nu in Europa gelden. Niemand heeft de blauwdruk voor een verenigd, toekomstig Europa.

De Groenen behoren tot die meerderheid in Europa die eenheid in veiligheid voorstaat. De eenmakende krachten moeten de splijtende krachten het hoofd kunnen bieden. Maar dat kan niet met de macht van de sterkste, niet met het geweld van dictaten. Alleen eenheid, gewonnen in eensgezindheid, vrijheid, zelfbeschikking en democratie kan in de toekomst standhouden.

De Europese Unie is als westers concept te smal om er heel Europa in te kunnen dwingen. De EU draagt in zijn huidige doelstellingen, instituties en werkwijzen eerder bij tot versterking van de tweedeling in Europa: tussen arm en rijk, tussen Oost en West. Het Verdrag van Maastricht voorziet in een eigen defensie-unie.

De WEU zou geïntegreerd worden in de EU. Het gestichte Eurocorps is daarvan het brein. Ook om deze reden wijzen De Groenen het Verdrag van Maastricht af.

Voor De Groenen gelden de volgende oriëntaties voor een toekomstig gemeenschappelijk en veilig Europa:

- * Wapenresearch, wapenproductie en wapenhandel worden strikt gecontroleerd en in fasen beëindigd. De Europese Unie gaat voor in nucleaire ontwapening, met name haar lidstaten Frankrijk en Groot-Brittannië, die als enige een eigen kernmacht beschikken. Over hetzelfde wordt onderhandeld met enerzijds de Navo en anderzijds Rusland, Wit-Rusland, de Oekraïne en Kazachstan.
- Alle ABC-massavernietigingsmiddelen worden verboden en vernietigd op basis van VN-verdragen.

* De Europese Unie wordt zelf geen militaire supermacht, die rivaliseert met de Verenigde Staten en Rusland. De EU is een civiele gemeenschap, gebouwd op civiele culturen en waarden. Het staatsmilitarisme van de 19de en 20ste eeuw wordt niet gecontinueerd door een superstaatsmilitarisme van de EU.

* Het CVSE-proces (Conferentie voor Vrede en Samenwerking in Europa) wordt ontwikkeld tot het centrale medium waar alle Europese staten, volken en minderheden als gelijkwaardige partners aan één ronde tafel plaatsnemen. De CVSE wordt ten volle uitgebouwd tot regionaal veiligheidscentrum (zoals voorzien in het Charter van de Verenigde Naties, artikel 52) en een Europese Gemeenschap van staten die hun zelfstandige ontwikkeling verbinden aan Europese en mondiale samenwerking.

* De Raad van Europa, in West-Europa geconcentreerd, zal meer en meer met zo'n CVSE-instituut kunnen samengroeien, met name voor de Paneuropese behartiging van mensenrechten en culturele pluriformiteit.

* De Europese Unie is een open instelling. Ze dreigt te bezwijken aan haar verlangen steeds meer Europese staten in te lijven. Een lidmaatschapsaanvraag is van de zijde van 4 Middeneuropese staten ontvangen, van nog eens 5 spoedig te verwachten. Maar toetreding van vier rijke westerse staten (Oostenrijk, Finland, Noorwegen en Zweden) blijkt de Europese Unie al onbestuurbaar te maken. Nieuwe toetredingen zullen de EU in de kern veranderen. Het kan blijken dat een lichter model van statenvereniging het enig haalbare en wenselijke is. De EU zou dan naar de CVSE kunnen toegroeien en daar wellicht ooit in kunnen opgaan.

* Door de uitbreiding van de Europese Unie naar het oosten, met o.a. Polen, Hongarije en Tsjecho, zullen de EU en Rusland direct aan elkaar grenzen. Voorkomen moet worden dat Rusland dit ervaart als een oprukken van de westerse markt- en staatsmacht. Rusland, de EU en de NAVO zullen wegen van vertrouwen moeten vinden. Hiervoor zijn de CVSE en de Verenigde Naties de geëigende regionale en mondiale kaders. Geen macht of groot- macht heeft het recht met militaire middelen geweld te plegen of mensen te beheersen. Ook de NAVO, de Verenigde Staten en Rusland mogen alleen in het kader van de VN-Veilighedsraad voor vrede optreden.

Bij de vernieuwing van de VN in 1995 moet de Veiligheidsraad daadwerkelijke bevoegdheden krijgen, zowel op economisch als sociaal en ecologisch terrein.

* In Bosnië, in de Balkanlanden kan de VN met zijn uitvoerenden alleen optreden voor humanitaire hulp en politieke bemiddeling, maar nooit als oorlogvoerende partij. In het huidige conflict moeten de strijdende partijen in de gelegenheid gesteld worden hun eigen scheidsrechters te kiezen; een oplossing kan niet van buitenaf worden opgelegd. De door de VN in Bosnië vastgestelde 6 veilige zones dienen volledig te worden gemilitariseerd, zodat burgers er werkelijk veiligheid kunnen vinden.

* De Europese Unie moet haar betrekkingen met de regio's en landen rond de Middellandse Zee en in het Midden-Oosten versterken, vooral waar het gaat om economische samenwerking, ecologie, veiligheid, migranten en mensenrechten.

DE GROENEN

10

DE UITGANGSPUNTEN VAN ECOLOGISCHE POLITIEK

1. Ecologische solidariteit

Globaal, mondiaal, derhalve grensoverschrijdend denken staat bij De Groenen centraal. We gaan er van uit dat ketens van relaties het leven op aarde kenmerken ("alles hangt met alles samen"). We bedrijven actieve politiek vanuit deze visie, in respectvolle verbondenheid met al het leven op de aarde en met andere, moderne en traditionele menselijke culturen. Ons streven richt zich op een duurzaam samenleven. We sluiten ons aan bij de internationale wapenstreek van de groene en ecologische beweging: Denk Mondiaal, Handel Lokaal.

2. Balans tussen ecologische en economische waarden

Herstel van evenwicht in de westerse samenleving is noodzakelijk. De economische expansie is eenzijdig doorgeslagen, ten koste van andere waarden als ecologie, cultuur en menselijke lotsverbondenheid. Aan een omslag van de samenleving in de richting van duurzaamheid is niet te ontkomen. We pleiten in dit licht voor een andere economische ordening, waarin ruimte is voor kleinschalige productie en dienstverlening ("small is beautiful"), waarin op energie bespaard wordt, waarin zo min mogelijk afval geproduceerd wordt en waarin vervuiling en aantasting van natuur en milieu minimaal is. Daarom groen licht voor een ecologisch-innovatieve bedrijfsvoering en voor onderzoek en ontwikkeling gericht op kwaliteit in plaats van kwantiteit. Daarom ook ecologisering van het fiscale bestel, gemikt op een zwaardere druk op grondstoffen en fossiele energiebronnen en een lichtere druk op de factor arbeid.

3. Ecologisch vrijheidsbeginsel

In principe heeft elk levend wezen op aarde het recht op onbelemmerde groei en ontwikkeling, en op onbelemmerde of ongecensureerde uitdrukking van de eigen identiteit. Waar dit soort vrijheden op elkaar botsen is afweging van belangen noodzakelijk. De mens en met name de westerse mens, moet in dit licht ophouden zijn eigen welvaart dwangmatig op te schroeven, terwijl grote delen van het leven op aarde hierdoor bedreigd worden in hun voortbestaan. Vrijwillige of gedwongen menselijke zelfbeperking is onvermijdelijk geworden.

4. Menselijke zelfstandigheid

Verantwoordelijkheid nemen voor je eigen leven vinden we voor de mens van grote waarde. Daaraan kan de samenleving ondersteuning geven. Collectieve voorzieningen hebben in onze

ogen tot doel voor alle burgers middelen toegankelijk te maken die leiden tot menselijke zelfredzaamheid. Dus geen almachtige staat die alles verzorgt en toedekt, maar een collectieve garantie van basisvoorzieningen en een vangnet voor hen die dreigen uit de boot te vallen. De rest is eigen verantwoordelijkheid.

5. Niet-materiële waarden

Spiritualiteit is een beladen begrip. Toch menen we dat aan waarden die verder reiken dan materieel bezit en zintuiglijk amusement aandacht moet worden geschonken. Ook in het politieke debat en in de openbare informatievoorziening (radio & TV). Het leven kan leuk en zinvol zijn, zelfs als je minder consumeert. Kwaliteit gaat ook op dit terrein boven kwantiteit.

6. Sterke milieuwetgeving

De overheid zit ons achter de broek als het gaat om belastingontduiking of economische misdadigheid, maar op het gebied van de handhaving van milieuwetgeving is ze traag en krachteloos. Een Milieu Inlichtingen en Opsporings Dienst (M.I.O.D.) kan als groene peper werken. De nieuwe Wet Milieubeheer is een eerste, goede stap in de richting van integraal en consequent milieubeleid in dit land. Wij willen dat de volgende stappen snel worden gezet, zowel op het gebied van nieuwe wetgeving als op het terrein van het opsporings- en vervolgingsbeleid.

7. Criminaliteitsbestrijding

Veiligheid op straat is een brandend onderwerp geworden. Veelsoorten zijn vervaagd en hulp voor een ander in nood is uit de mode. Dit maakt onze samenleving niet plezieriger. De Groenen sluiten zich aan bij de toenemende tendens de bestrijding van (kleine) criminaliteit te intensiveren en normvervaling te beantwoorden met een glashelder beroep op menselijke waarden en normen.

8. Stem aan de stemlozen

In onze democratische politiek krijgen alleen officiële stemgerechtigden toegang tot de stemlokalen en het openbare debat. Veelvuldig, dieren, bomen, planten, volkeren of gemeenschappen missen dit recht en kunnen zich niet verdedigen. Zowel in Nederland als elders. Zij dreigen daarmee verdrukt of vernietigd te worden of uit te sterven. De Groenen willen de stem van deze stemlozen laten klinken, in onze vergaderzalen en daarbuiten.

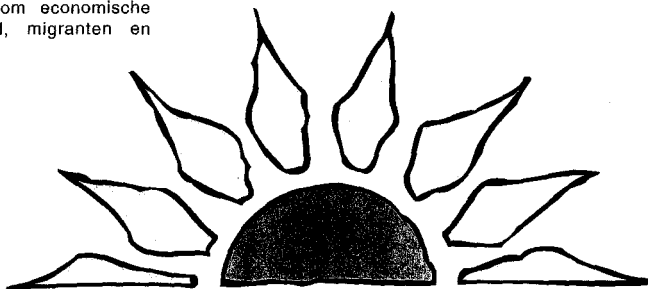
9. Preventief beleid

De Groenen staan voor probleemoplossend denken en preventief handelen. In de gezondheidszorg, maar ook daarbuiten, wordt teveel een "end-of-the-pipeline-aanpak" gepraktiseerd: pas in actie komen als de pijn manifest is geworden. De Groenen willen bij de bron in actie komen: een preventieve gezondheidszorg, een ecologisch verantwoorde landbouw, vermindering van junkfood en vermeerdering van gezonde voeding, een energiebeleid gericht op duurzaamheid en spaarzaamheid in het gebruik van grondstoffen. Alles onder het motto: voorkomen is beter dan genezen.

10. Leven, leren, wonen en werken op menselijke maat

Leefbare steden en een duurzaam platteland is onze politieke inzet. De menselijke maat staat centraal. Kleinere, overzichtelijke eenheden zijn beter dan centralistische en anonieme bestuurskolossen. Dit geldt voor woonvormen, het onderwijs, voor het openbare bestuur en de non-profit sector, maar ook voor organisaties in het bedrijfsleven. Kleine, wendbare, zichzelf besturende organisaties hebben wat ons betreft de toekomst en het groene licht.

FEL VÓÓR
MIENS
EN
NATUUR

DE GROENEN

AAN DE
KIEZER

De Groenen hebben de wijsheid niet in pacht, zomin als alle andere partijen. Maar zij willen graag voor groene politiek werven en hopen van de kiezer de gelegenheid te krijgen dit programma in het Europese parlement te gaan verdedigen.

Het programma is tot stand gekomen in samenwerking met vijftien Groene partijen in de lidstaten van de Europese Unie en de Groene Fractie in het Europese parlement.

Toch draagt dit programma in sterke mate de eigen gelaatstreken van De Groenen (Nederland). Ze zijn niet links-groen en niet rechts-groen, ook niet een beetje groen of zogenaamd groen, maar HELEMAAL groen. Iedereen maakt zich vandaag zorgen over het milieu, maar die bezorgdheid moet dan ook consequent worden omgezet in een keuze voor ecologische politiek.

De Groenen maken die keuze metterdaad. Zij willen daar echt werk (ook banen) van maken, welzijn, veiligheid en gezondheid zowel in Nederland als in Europa.

Een partij hoeft niet groot te zijn om goede ideeën te hebben. De Groenen vormen in Europa een snel groeiende minderheid. De Groene Fractie in het Europese parlement hoopt het aantal leden (thans 27, uit 7 lidstaten) nog aanzienlijk te kunnen uitbreiden.

Het woord is nu aan de kiezer!

Meer informatie? Tel. 030 - 803 361 b.g.g. 038 - 217 806

DIT PROGRAMMA WIL IK STEUNEN

Naam: _____

Adres: _____

Postcode, Plaats: _____

Telefoon: _____

(Aankruisen)

ik wil lid worden! (f 50,- per jaar, f 30,- voor kleine beurzen)

ik wil proefabonnement op GRAS, het groene tijdschrift (f 25,- p. jaar)

ik wil de campagne een financiële injectie geven!

Ik stort mijn bijdrage op Giro 306434 en stuur dit strookje naar: **De Groenen**, Postbus 540, 3500 AM Utrecht